

# Rodzina to najlepsza inwestycja



## **Spis treści**

### **Polityka rodzinna**

<i>Program „Rodzina 500 plus”</i> .....	3
<i>Program „Za życiem”</i> .....	5
<i>Maluch+</i> .....	7
<i>Karta Dużej Rodziny</i> .....	9

### **Rynek pracy**

<i>Wzrost płacy minimalnej i wprowadzenie minimalnej stawki godzinowej</i> .....	10
<i>Koniec z syndromem pierwszej dniówki</i> .....	11
<i>Zmiany dla pracowników tymczasowych</i> .....	12
<i>E-zwolnienia lekarskie</i> .....	13
<i>Większa ochrona roszczeń pracowników</i> .....	14
<i>Nowe zasady zatrudniania cudzoziemców</i> .....	15
<i>Prace nad nowym Kodeksem pracy</i> .....	16
<i>Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych</i> .....	17

### **Polityka senioralna**

<i>Przywrócenie wieku emerytalnego</i> .....	18
<i>Podniesienie minimalnej emerytury i świadczeń rentowych</i> .....	20
<i>Program Senior+</i> .....	21
<i>Rządowy Program na rzecz Aktywności Osób Starszych (Program ASOS)</i> .....	23
<i>Inne działania na rzecz seniorów</i> .....	24

### **Pomoc społeczna**

<i>Pomoc żywnościowa – nowe kryteria i większe wsparcie</i> .....	25
---	----

### **Ekonomia społeczna i solidarna**

<i>Powstaje ustawa o ekonomii społecznej i solidarnej</i> .....	26
---	----

### Program „Rodzina 500+”

**Program „Rodzina 500+” to systemowe wsparcie polskich rodzin**, które rząd Beaty Szydło wprowadził 1 kwietnia 2016 roku z myślą o poprawie sytuacji materialnej polskich rodzin oraz stworzeniu warunków ułatwiających podejmowanie decyzji o powiększeniu rodziny.

W praktyce program „Rodzina 500+” to 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko niezależnie od dochodu. Wsparcie na pierwsze lub jedyne dziecko przysługuje także rodzinom o niskich dochodach. W tym ostatnim przypadku obowiązuje kryterium dochodowe w wysokości 800 zł lub 1200 zł netto. Podwyższone kryterium (1200 zł) ma zastosowanie do tych rodzin, które wychowują dziecko niepełnosprawne. Warto pamiętać, że program **„Rodzina 500+” to 6000 zł netto rocznego wsparcia na dziecko.**

**Wsparciem z programu „Rodzina 500+” objęte są również dzieci do 18 roku życia, umieszczone w pieczy zastępczej** (rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka oraz placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego). Przysługuje na nie dodatek wychowawczy w wysokości świadczenia wychowawczego.

Tylko do końca sierpnia 2017 roku **wsparciem z programu „Rodzina 500+” zostało objętych prawie 2,62 mln rodzin, w których wychowuje się 3,996 mln dzieci.** W tym czasie do rodzin trafiło ponad 33,2 mld zł. W ramach wspomnianej kwoty 402 mln złotych trafiły do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Tych według danych na sierpień 2017 roku było 46,6 tys.

W całej Polsce **programem „Rodzina 500+” jest objętych 57,3 proc. wszystkich dzieci do 18 roku życia.** Spośród wszystkich rodzin, które otrzymują świadczenie wychowawcze 500+, **ok. 384 tys. to rodziny wielodzietne.** Odsetek rodzin wielodzietnych, korzystających ze wsparcia, jest największy w gminach wiejskich. Wynosi 65%. W gminach wiejsko-miejskich i miejskich rodziny wielodzietne, które są objęte programem, to – odpowiednio – 59% i 51%.

**Świadczenie wychowawcze** – bo tak nazywa się wsparcie z programu „Rodzina 500+” – **nie jest liczone do dochodu przy ustalaniu prawa do świadczeń z innych systemów wsparcia.** Dotyczy to w szczególności świadczeń rodzinnych, świadczeń z pomocy społecznej oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Co ważne, **świadczenie wychowawcze jest nieopodatkowane.** A to oznacza, że **przysługuje w pełnej wysokości.**

**Wsparcie jest przyznawane na wniosek.** Prawo do świadczenia wychowawczego 500+ jest ustalane na okres roku – od 1 października danego roku do 30 września kolejnego roku. **Korzystanie ze wsparcia w nowym okresie świadczeniowym wymaga złożenia nowego wniosku.** Należy pamiętać, że do programu „Rodzina 500+” można przystąpić w dowolnym momencie.

**Po roku funkcjonowania programu „Rodzina 500+” można stwierdzić, że spełnia postawione przed nim cele** – jest inwestycją w rodzinę, wyraźnie zredukował ubóstwo i przyczynił się do wzrostu urodzeń. Dzięki programowi **coraz mniej osób korzysta ze świadczeń pomocy społecznej i pomocy w zakresie dożywiania** – w stosunku do roku poprzedniego to 10-procentowy spadek. **W 2016 roku urodziło się ok. 13 tys. więcej dzieci niż w 2015 roku. W tym roku wzrost liczby urodzeń powinien być jeszcze wyższy – nawet o 25–35 tys.**

Wbrew zapowiedziom totalnej opozycji program „Rodzina 500+” nie można mówić ani o marnotrawieniu pieniędzy przez rodziny, ani o jego dezaktywizacyjnym wpływie na rynek pracy.

Zauważalny jest natomiast wzrost konsumpcji, związany z lepszą sytuacją rodzin. Podniósł się standard życia rodzin pobierających świadczenie wychowawcze, pozwalając rodzinom żyć w poczuciu większego bezpieczeństwa finansowego.

Warto również podkreślić, że zgodnie z zapowiedziami, które padły w expose premier Beaty Szydło, **rząd skutecznie broni praw rodziny.**

W wyniku nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego **została wprowadzona zasada, że umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej wbrew woli rodziców wyłącznie z powodu ubóstwa jest niedopuszczalne.**

### **Jakie zmiany dla rodzin?**

**W wyniku uchwalenia przez parlament w połowie lipca 2017 roku pakietu zmian dla rodzin został ujednolicony termin składania wniosków o różne formy wsparcia.** W efekcie już od 1 sierpnia można składać wnioski o świadczenia wychowawcze, ale także o świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Przyjęte rozwiązanie to z jednej strony oszczędność czasu dla rodzin, a z drugiej usprawnienie pracy urzędników, którzy szybciej rozpatrzą złożone przez rodziny wnioski. Warto zaznaczyć, że – w myśl nowych przepisów – począwszy od 2018 roku zainteresowani będą mogli składać wnioski o wszystkie te świadczenia drogą elektroniczną już w lipcu.

## Program „Za życiem”

Wkrótce po wprowadzeniu programu „Rodzina 500 plus” rząd wprowadził kolejny instrument polityki rodzinnej – program „Za życiem”.

Program „Za życiem” został przyjęty w 2016 roku niedługo po uchwaleniu ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin. Jest to **kompleksowa oferta wsparcia dla rodzin wychowujących niepełnosprawne dzieci**.

**Program „Za życiem” obejmuje m.in.:** zapewnienie wszechstronnej opieki nad kobietą i dzieckiem w czasie ciąży i po porodzie, pomoc w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, dostęp do usług koordynacyjno-opiekuńczo-rehabilitacyjnych, a także specjalistyczne poradnictwo i pomoc asystentów rodziny.

W ramach programu „Za życiem” przewidziano dodatkowe **jednorazowe świadczenie** w wysokości 4 tysięcy złotych. Przysługuje ono rodzinie w przypadku narodzin dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą jego życiu.

Na tym jednak nie koniec. Przyjęte w programie „Za życiem” rozwiązania szczegółowe zakładają ponadto m.in.: wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez rozwój mieszkalnictwa chronionego, aktywizację zawodową opiekunów osób niepełnosprawnych, a także wzmocnienie profilaktycznego aspektu zadań asystenta rodziny.

W praktyce **rozwój mieszkalnictwa chronionego zakłada utworzenie 50 mieszkań rocznie dla 500 osób**. W tym roku zostanie wydane na ten cel 12 milionów złotych. W kolejnych czterech latach na mieszkania chronione przewidziano po 24 miliony złotych.

Program „Za życiem” **to także ułatwienia dla opiekunów osób niepełnosprawnych w powrocie na rynek pracy**. Będzie to możliwe z jednej strony dzięki stworzeniu dla nich preferencyjnych warunków do podejmowania działalności gospodarczej, a z drugiej – zachęcaniu innych bezrobotnych do zakładania działalności polegającej albo na prowadzeniu żłobków lub klubów dziecięcych z miejscami dla dzieci niepełnosprawnych, albo na świadczeniu usług rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych w ich miejscu zamieszkania.

Opiekunowie dzieci niepełnosprawnych będą mieli również **możliwość skorzystania z subsydiowanego zatrudnienia oraz podjęcia pracy w formie telepracy**. Z kolei tym opiekunom, którzy nie mogą uzyskać statusu bezrobotnego, zostanie zapewniony bezpośredni dostęp do usług i instrumentów rynku pracy.

Na aktywizację zawodową opiekunów osób niepełnosprawnych z Funduszu Pracy zostanie przeznaczono **ponad 23 mln w tym roku oraz po niemal 55,5 mln w kolejnych czterech latach**.

W wyniku uchwalenia ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin oraz programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” **nowe uprawnienia zyskali asystenci rodziny**. Stali się oni odpowiedzialni za koordynację poradnictwa dla kobiet w ciąży i po urodzeniu dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, jak również dla rodzin tych kobiet. **Resort rodziny chce, by liczba asystentów rodziny wzrosła**.

Szeroką ofertę wsparcia będą uzupełniały działania podejmowane w ramach innych programów i źródeł finansowania. Chodzi m.in. o przygotowywany przez resort rodziny program opieki wytchnieniowej.



Celem tego programu będzie zapewnienie opieki dla osób niepełnosprawnych oraz wsparcie członków rodziny w opiece nad dzieckiem niepełnosprawnym. W planach jest **zapewnienie opieki nad osobą niepełnosprawną w wymiarze do 120 godzin rocznie**. W tym roku resort rodziny chce przeznaczyć na to w sumie 53 mln złotych. W kolejnych latach poziom finansowania wyniósłby 106,5 mln zł rocznie.

Oprócz tego, zostało przewidziane **ułatwienie dostępu do środowiskowych domów samopomocy dla większej liczby osób, w tym dla tych ze spektrum autyzmu**. Działanie to będzie realizowane pilotażowo na podstawie obowiązujących przepisów oraz po zgłoszeniu zapotrzebowania do wojewody.

**Na rozwój sieci środowiskowych domów samopomocy przeznaczono w tym roku 52 mln złotych.** W kolejnych latach zadanie będzie finansowane na poziomie prawie 74 mln złotych rocznie.

### **Szerokie konsultacje**

Program „Za Życiem” wprowadzany jest etapami i szeroko konsultowany społecznie. W ramach projektu „Konsultacje+” zorganizowano cykl szesnastu spotkań regionalnych, dwóch ogólnopolskich konferencji połączonych z warsztatami, a także trzydziestu dwóch spotkań ze środowiskiem osób niepełnosprawnych. Konsultacje potrwać do końca marca 2018 r.

## Maluch+

Jak wynika z badania Diagnoza Społeczna 2013, **Polacy rezygnują z dzieci z powodu trudności w pogodzeniu pracy i rodzicielstwa, a także braku miejsc lub zbyt wysokich opłaty w żłobkach.**

Tymczasem – na co wskazują dane CBOS – **niemal wszyscy Polacy pragną mieć dzieci. Co ważne, zdecydowana większość badanych wolałaby mieć więcej niż jedno dziecko.** 49% ankietowanych deklaruje chęć posiadania dwojga dzieci. Z kolei co czwarty Polak (25%) chciałby mieć troje, a co czternasty (7%) – czworo lub więcej potomków.

Uchwalony przez parlament w lipcu 2017 roku **pakiet dla rodzin wprowadził zmiany m.in. w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.** Przyniesie to wiele korzyści. W praktyce chodzi o: niższe opłaty za pobyt dziecka w żłobkach, większa dostępność takich placówek, zapewnienie wysokich standardów opieki nad dziećmi, a także możliwość powrotu rodziców na rynek pracy oraz wyboru przez nich formy opieki nad dziećmi.

W skali całego kraju działa 3,8 tys. instytucji opieki najmłodszymi. Są to żłobki, kluby dziecięce i dnienni opiekunowie. Zapewniają one prawie 102,2 tys. miejsc opieki. Obecnie opieką żłobkową objętych jest 15,3% dzieci do 3 roku życia. W 2016 roku odsetek ten wyniósł 13,9%, a dwa lata temu – 12,4%.

**Rozwój systemu opieki nad najmłodszymi jest wspierany ze środków budżetu państwa w ramach resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi „Maluch+”.** Dzięki wsparciu ze środków budżetu państwa od 2016 roku wzrost liczby miejsc uległ znacznemu przyspieszeniu – do ok. 5,6 tys. miejsc. W 2017 roku ma z kolei przybyć ich aż 12 tys.

Mimo stałego i dużego wzrostu liczby instytucji, jak i dysponowanych przez nie miejsc, **potrzeby wciąż są ogromne, tym bardziej że w ponad 70% gmin w Polsce brakuje jakichkolwiek instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.**

**Rząd wie, jak sprawić, by żłobki były bardziej dostępne przy jednoczesnym zmniejszeniu opłat za pobyt dzieci w placówkach.** W ramach programu „Maluch+” przeznaczy aż 450 mln złotych rocznie na miejsca opieki dla najmłodszych. To trzy razy więcej niż obecnie. Co więcej, zwiększona pula środków na miejsca opieki dla maluchów stanowi niemal równowartość połowy kwoty (1 mld zł), jaką w skali roku ponoszą na żłobki te wszystkie gminy w Polsce, w których tego typu placówki już funkcjonują.

O wsparcie na utworzenie i zapewnienie funkcjonowania miejsc opieki dla dzieci do lat 3 mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne, a także osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

**Wysokość dofinansowania zależy między innymi od liczby utworzonych lub funkcjonujących miejsc opieki oraz podmiotu ubiegającego się o środki.** W przypadku utworzenia miejsc opieki przez gminy, w których nie funkcjonują takie miejsca, **może to być nawet 80% wartości projektu.** Co ważne, w odniesieniu do ponoszonych właśnie przez gminy wydatków na funkcjonowanie miejsc opieki nie został określony limit dofinansowania.

**Dzięki zmianom w tzw. ustawie żłobkowej wprowadzono szereg ułatwień w zakładaniu i prowadzeniu żłobków,** a w konsekwencji zwiększenie pewności inwestycyjnej w tym zakresie przy zachowaniu wysokich standardów opieki nad dziećmi.



**Poszerzono katalog podmiotów mogących założyć żłobek lub klub dziecięcy** o powiaty, województwa i instytucje państwowe.

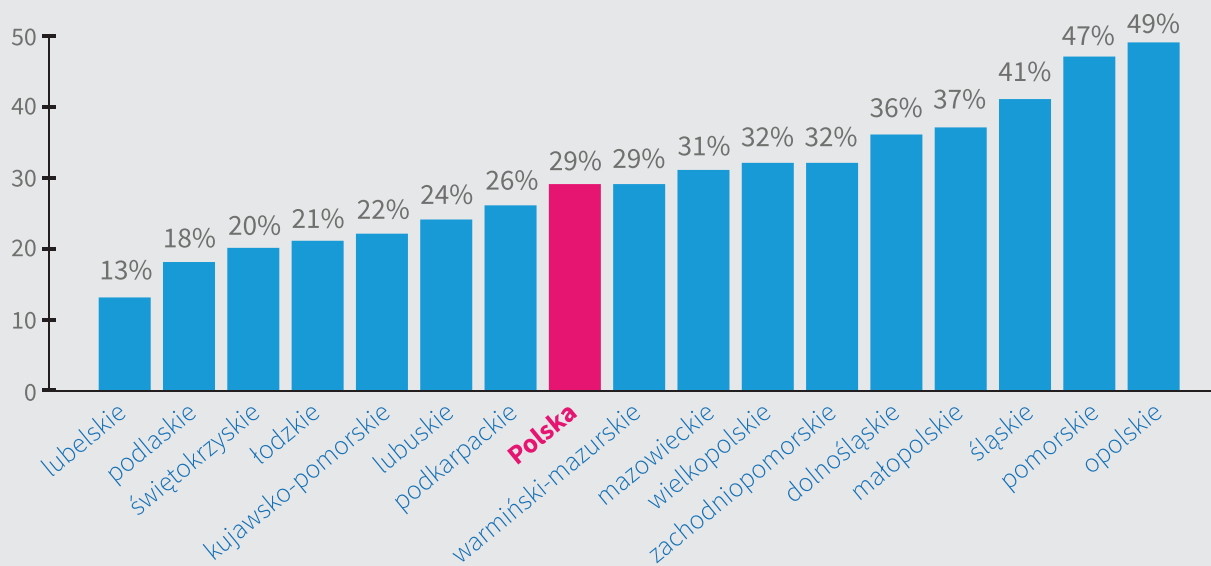
**Kolejna zmiana dotyczy wymagań dla opiekunów w żłobkach i klubach dziecięcych.** Co ważne, kandydaci na opiekunów, dyrektorów żłobka, a także kierujących pracą klubu dziecięcego czy pielęgniarki **będą sprawdzani pod kątem tego, czy nie figurują w bazie danych rejestru publicznego sprawców przestępstw na tle seksualnym.**

Wprowadzono również **wymóg odbycia przez opiekunów co dwa lata szkolenia z pierwszej pomocy.**

**Nowe regulacje przyznały rodzicom prawo do większego udziału w podejmowaniu decyzji związanych z prowadzeniem żłobka lub klubu dziecięcego.** Zapewniły rodzicom prawo dokonywania kontroli warunków pobytu maluchów w tych placówkach. W praktyce z nowych możliwości skorzysta rada rodziców, pełniąca rolę konsultacyjną.

Dzięki zmianom w tzw. ustawie żłobkowej została również uregulowana **kwestia jakości wyżywienia maluchów.**

**Odsetek gmin z instytucjami opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w 2016 r.**





## Karta Dużej Rodziny

Wsparcie finansowe rodzin z dziećmi obejmuje nie tylko świadczenie wychowawcze 500+ czy system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, ale również m.in. Kartę Dużej Rodziny (KDR).

**KDR to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych.**

W praktyce Karta Dużej Rodziny zapewnia zniżki przy zakupie jedzenia i kosmetyków, odzieży i obuwia, książek, zabawek oraz paliwa. Obniża także koszty rachunków za usługi telekomunikacyjne czy bankowe. Pozwala na tańsze przejazdy pociągami i komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia więc dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia.

**Do programu może dołączyć każda firma i instytucja** niezależnie od wielkości, sektora czy zasięgu działania. Wśród partnerów są zarówno ogólnopolskie sieci, jak i mali, lokalni przedsiębiorcy.

Dzięki uchwalonemu w lipcu 2017 roku przez parlament pakietowi zmian dla rodzin **Karta Dużej Rodziny stanie się bardziej atrakcyjna.**

Będzie **dostosowana do najnowszych rozwiązań technologii cyfrowej.** Chodzi o wprowadzenie dokumentu Karty Dużej Rodziny **w formie aplikacji na smartfonie.**

**Dzięki aplikacji korzystanie z Karty będzie możliwe od razu po jej przyznaniu** przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, bez konieczności oczekiwania na wydruk plastikowego nośnika. **Plastikowa karta pozostanie w obiegu.** Posiadacze Karty będą mogli korzystać z obu form alternatywnie. Aplikacja pozwoli łatwiej i szybciej wyszukać interesujące zniżki oraz poinformuje o nowych ofertach. Zmiana wejdzie w życie 1 stycznia 2018 roku.

**Dzięki nowelizacji dotychczasowych przepisów uprawnienie do Karty Dużej Rodziny zyskają wszyscy rodzice, którzy kiedykolwiek posiadali na utrzymaniu co najmniej trójkę dzieci.** Nowe rozwiązanie zacznie obowiązywać początku 2019 roku

### Karta Dużej Rodziny w liczbach

Do tej pory wydano ponad **1,8 mln** Kart dla **391,7 tys.** rodzin wielodzietnych.

Zniżki oferuje ponad **2,5 tys.** firm i instytucji.



### **Wzrost płacy minimalnej i wprowadzenie minimalnej stawki godzinowej**

Wraz z poprawiającą się sytuacją na rynku pracy muszą rosnąć także płace. Godne wynagrodzenie to cel, który postawił sobie rząd premier Beaty Szydło. Wzrost najniższych płac to konieczna zmiana, oczekiwana wśród polskich pracowników.

**Ustalając płacę minimalną na 2017 r. rząd podniósł ją z 1850 zł do 2000 zł. W 2018 r. wyniesie ona już 2100 zł.**

Od 1 stycznia 2017 r. wprowadzono minimalną stawkę godzinową za wykonaną pracę. Jej wysokość jest waloryzowana o wskaźnik wzrostu minimalnego wynagrodzenia i od stycznia 2018 r. wyniesie 13,70 zł. Regulacja ta została wprowadzona, aby ograniczyć zjawisko polegające na tym, że osoba zatrudniona na umowie cywilnoprawnej ma wynagrodzenie znacznie niższe od minimalnego wynagrodzenia przysługującego pracującemu na etacie.

Ważna zmiana dot. także wynagrodzenia ze względu na staż pracy. Od stycznia 2017 r. wszyscy pracownicy – niezależnie od stażu pracy – otrzymują takie samo wynagrodzenie. Przed zmianą pracownicy przez pierwszy rok pracy otrzymywali co najmniej 80% minimalnego wynagrodzenia, obecnie co najmniej pełną jego wysokość.

#### **Czym jest płaca minimalna?**

Minimalne wynagrodzenie za pracę to ustalone najniższe wynagrodzenie, jakie pracodawca musi wypłacić każdemu pracownikowi zatrudnionemu w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy niezależnie od posiadanych kwalifikacji, zaszeregowania osobistego, składników wynagrodzenia, systemu i rozkładu czasu pracy stosowanych u danego pracodawcy, jak również szczególnych właściwości i warunków pracy.

Wstępna propozycja wysokości płacy minimalnej ustalana jest w oparciu o prognozowaną na kolejny rok wysokość wzrostu cen (inflacja) oraz – jeśli płaca minimalna jest niższa od połowy wysokości średniej krajowej – również o dwie trzecie realnego wzrostu gospodarczego. Wzrost płacy minimalnej może być wyższy od przyjętego w ustawie minimum.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, Rada Ministrów jest zobowiązana do ustalenia wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz minimalnej stawki godzinowej do 15 września każdego roku.

#### **Czym jest stawka godzinowa?**

Regulacja ta przeciwdziała nadużywaniu umów cywilnoprawnych i chroni osoby otrzymujące wynagrodzenie na najniższym poziomie. Minimalna stawka godzinowa wynosząca od 2018 r. 13,70 zł brutto (kwota waloryzowana o wskaźnik wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę) obejmuje pracujących na określonych umowach zlecenia oraz o świadczenie usług, w tym samozatrudnionych.

## **Koniec z syndromem pierwszej dniówki**

**Prawa pracowników muszą być zabezpieczone od pierwszego dnia pracy.** Dlatego od 1 września 2016 r. wprowadzono zmiany mówiące o tym, że pisemna umowa o pracę lub pisemne potwierdzenie ustaleń związanych z zawarciem umowy o pracę musi być wręczona pracownikowi jeszcze przed dopuszczeniem go do pracy. Drugi egzemplarz musi posiadać pracodawca. Za brak pisemnego potwierdzenia warunków umowy przed dopuszczeniem pracownika do pracy, pracodawcy grozić będzie kara grzywny.

Poprzednio obowiązujące przepisy mówiły o tym, że pracodawca na dopełnienie formalności związanych z umową miał czas do końca pierwszego dnia pracy. Pozwalało to na ich odwlekanie, a w przypadku kontroli na tłumaczenie, że pracownik jest zatrudniony dopiero pierwszy dzień, zatem ustawy termin zawarcia umowy jeszcze nie minął.

### **Zmiana pozwala pracownikom na korzystanie z pełni praw pracowniczych od początku pracy.**

Państwowa Inspekcja Pracy zyskała także bardziej efektywne narzędzie do skutecznej kontroli w zakresie legalnego zatrudniania pracowników. Kara grzywny pozostała w niezmienionej wysokości – to jest od 1 do 30 tys. zł, tylko pracodawca nie może już się tłumaczyć, że pracownik jest zatrudniony pierwszy dzień.

### **Co zyska na zmianach pracownik?**

Posiadanie pisemnej umowy o pracę albo pisemnego potwierdzenia podstawowych ustaleń związanych z zawarciem umowy o pracę w formie innej niż pisemna przed dopuszczeniem do pracy ułatwi pracownikom dochodzenie przysługujących im świadczeń i uprawnień ze stosunku pracy, a także korzystanie z ochrony gwarantowanej przez przepisy ubezpieczeń społecznych.

## **Zmiany dla pracowników tymczasowych**

Nowelizacja ustawy lepiej chroni także wykonujące pracę tymczasową kobiety w ciąży, gwarantując, że ich umowy będą przedłużane przez daną agencję pracy tymczasowej do dnia porodu, jeżeli pracownica ma co najmniej dwumiesięczny łączny okres skierowania do wykonywania pracy tymczasowej. Dzięki temu taka pracownica otrzyma po porodzie zasiłek macierzyński.

Nowelizacja zakłada również, że za nieprzestrzeganie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę Państwowa Inspekcja Pracy może nałożyć mandat do 5 tys. zł.

Nowe przepisy zaczęły obowiązywać od 1 czerwca, oprócz tych, dotyczących kontroli opłacania składek, które wejdą w życie z początkiem 2018 r.

### **Co się zmieni?**

Najważniejsza zmiana ma zapobiec nadużywaniu terminów zatrudnienia. Pracownik tymczasowy będzie mógł zostać wystany przez agencję pracy tymczasowej do jednej firmy na nie dłużej niż 18 miesięcy w ciągu trzech lat. Pracodawca użytkownik nie będzie mógł również powierzać pracownikowi tymczasowemu takiej samej pracy, jaką wykonywał jego własny pracownik wcześniej zwolniony z przyczyn od niego niezależnych.

## E-zwolnienia lekarskie

Zwolnienia lekarskie w formie elektronicznej wystawiane są od początku 2016 r. Obecnie muszą być podpisywane kwalifikowanym podpisem elektronicznym albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP za pośrednictwem systemu teleinformatycznego ZUS.

Kwalifikowany podpis elektroniczny jest płatny, a koszty jego zakupu obciążają lekarza. Bezpłatny profil ePUAP w ocenie samych lekarzy jest zbyt czasochłonny i skomplikowany w obsłudze.

**Po wejściu zmian w życie będzie można uwierzytelnić elektroniczne zwolnienia przy użyciu Platformy Usług Elektronicznych ZUS, co będzie bezpłatne i prostsze.** Na profilu lekarza w ZUS Zakład udostępni dane ubezpieczonych, gromadzone w swoich rejestrach, a dane samego wystawiającego pobierze z własnego rejestru lekarzy uprawnionych do wystawiania zwolnień.

Ustawa wejdzie w życie 1 grudnia 2017 r. z wyjątkiem artykułów wykluczających wystawianie papierowych zwolnień – one będą obowiązywały od 1 lipca 2018 r.

### Jakie korzyści dla pacjentów?

Gdy lekarz wystawi e-ZLA pacjent nie musi dostarczać zwolnienia pracodawcy (w przypadku pracowników) albo ZUS (m.in. w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą). Nie musi już podczas choroby czy opieki np. nad chorym dzieckiem udawać się do pracodawcy czy jednostki ZUS albo prosić o dostarczenie zwolnienia rodzinę czy znajomych. E-ZLA zostanie przesłane na profil PUE płatnika i do systemu ZUS.

Pacjent, któremu lekarz wystawi e-ZLA nie jest związany terminem 7 dni na dostarczenie zwolnienia. Nie dotyczą go w związku z tym ewentualne obniżenia zasiłku chorobowego czy opiekuńczego z powodu przekroczenia tego terminu. Konieczne jest natomiast przesłanie (złożenie) wniosku m.in. w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą, występujących o zasiłek po ustaniu zatrudnienia (ubezpieczenia) czy pracowników, którym ZUS a nie pracodawca wypłaca świadczenia chorobowe. Ubezpieczony może to zrobić korzystając ze swojego profilu na PUE. Wniosek w jego imieniu może także złożyć pracodawca, np. poprzez ZUS Z-3.

## **Większa ochrona roszczeń pracowników**

Zmiany mają na celu w szczególności: rozszerzenie ochrony roszczeń pracowników, którzy w sytuacji niewypłacalności pracodawcy zostali pozbawieni zatrudnienia oraz świadczeń przysługujących im z tego tytułu oraz przyspieszenie udzielania pomocy finansowej pracownikom w związku z faktycznym zaprzestaniem działalności przez pracodawcę.

Zmiany porządkują i usprawniają tryb wypłaty świadczeń przez wojewódzkie urzędy pracy.

Dodatkowo wprowadzono zwolnienie z opłaty stosunkowej w sprawach z zakresu prawa pracy, dotyczących dochodzenia zwrotu należności powstałych w wyniku realizacji przepisów z zakresu ochrony roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy w przypadku, gdy wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50 tys. złotych. Przyjęte rozwiązanie spowoduje, że środki FGŚP wydatkowane dotychczas na opłaty sądowe będą mogły być przeznaczone na wypłaty świadczeń dla pracowników niewypłacalnych pracodawców.

Przepisy weszły w życie we wrześniu 2017 r.

### **Kto może otrzymać świadczenie?**

- pracownicy niewypłacalnego pracodawcy,
- byli pracownicy niewypłacalnego pracodawcy,
- członkowie rodziny zmarłego pracownika lub byłego pracownika uprawnieni do renty rodzinnej,
- osoby, które wykonują pracę zarobkową na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli z tego tytułu podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

## Nowe zasady zatrudniania cudzoziemców

Wprowadzony zostanie nowy typ zezwolenia na pracę sezonową. Dotyczyć będzie przede wszystkim zatrudnienia w rolnictwie, ogrodnictwie i turystyce. W odróżnieniu od innych zezwoleń będzie ono wydawane przez starostę. Oznacza to bliskość urzędu i szybsze procedowanie niż w przypadku zezwoleń na pracę wydawanych przez wojewodę. Cudzoziemiec będzie mógł wykonywać pracę sezonową przez 9 miesięcy w roku kalendarzowym. Rozwiązania dotyczące przedłużenia zezwolenia na pracę sezonową ułatwiają kontynuację pracy cudzoziemca (praca uznana za legalną w oczekiwaniu na decyzję starosty).

W zakresie pracy sezonowej przewiduje się preferencje dla obywateli 6 państw, w tym Ukrainy, które korzystają obecnie z tzw. procedury oświadczeniowej. Ułatwienia te polegają na:

- zwolnieniu z tzw. testu rynku pracy,
- możliwości uzyskania wpisu wielosezonowego (do 3 lat)
- możliwości powierzenia innej pracy niż sezonowa na okres do 30 dni (z wyjątkiem pracowników tymczasowych).

Ustawa uwzględnia także sytuację cudzoziemców, którzy wjeżdżają na terytorium Polski w ramach ruchu bezwizowego (na okres do 90 dni w ciągu 180 dni). W przypadku wjazdu w celu wykonywania pracy sezonowej, możliwe będzie wystąpienie już na terenie naszego kraju przez cudzoziemca z wnioskiem do wojewody o zezwolenie na pobyt czasowy w celu pracy sezonowej, co w powiązaniu z zezwoleniem na pracę sezonową umożliwi kontynuację pracy cudzoziemca do czasu wykorzystania 9 miesięcy w danym roku kalendarzowym przewidzianych na prace sezonowe.

### Czym jest praca sezonowa?

To praca wykonywana przez część roku, związana z określonym sezonem, czyli z właściwą porą roku, a zwłaszcza z warunkami atmosferycznymi. Praca sezonowa wykonywana jest przez osobę fizyczną na podstawie przepisów kodeksu pracy, tj. jako umowa na czas określony, umowa na czas wykonania określonej pracy. Praca sezonowa może być również wykonywana w oparciu o przepisy ustawy o pracownikach tymczasowych, zatrudnianych przez agencje pracy tymczasowej.

## **Prace nad nowym Kodeksem pracy**

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Pracy to zespół niezależnych ekspertów. Pierwsza została utworzona rozporządzeniem Rady Ministrów z 20 sierpnia 2002 r. i rozpoczęła działalność w październiku 2002 r. Kadencja Komisji trwała cztery lata. Przewodniczył jej profesor Michał Seweryński.

15 września powołano nową Komisję Kodyfikacyjną Prawa Pracy, w której skład wchodzi 14 osób. Przewodniczącym Komisji jest Marcin Zieleniecki, podsekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Komisję tworzą: przewodniczący, dwóch zastępców przewodniczącego (powoływanych spośród osób wskazanych przez organizacje wchodzące w skład Rady Dialogu Społecznego), a także członkowie – powoływani spośród przedstawicieli nauki i praktyki indywidualnego i zbiorowego prawa pracy. Udział w pracach Komisji mają także brać dwaj sekretarze powoływani przez ministra w porozumieniu z przewodniczącym Komisji, spośród pracowników obsługującego urząd.

Komisja pracuje w dwóch zespołach: Zespole do spraw opracowania projektu ustawy – Kodeks pracy oraz w Zespole do spraw opracowania projektu ustawy – Kodeks zbiorowego prawa pracy. Kadencja Komisji trwa 18 miesięcy.

Zmieniająca się sytuacja na rynku pracy sprawia, że normy prawne tworzące indywidualne prawo pracy wymagają zmian. Zadaniem Komisji jest opracowanie projektu nowych ustaw: Kodeks pracy oraz Kodeks zbiorowego prawa pracy.

### **Czym jest Kodeks pracy?**

To akt normatywny stanowiący zbiór przepisów regulujących prawa i obowiązki objęte stosunkiem pracy w odniesieniu do wszystkich pracowników, bez względu na podstawę prawną ich zatrudnienia (w niektórych przypadkach tylko w zakresie nieuregulowanym przez ustawodawstwo szczególne, np. ustawa o służbie cywilnej) oraz pracodawców.

Obecnie w Polsce obowiązuje ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 1666). Zgodnie z jego art. 1 – "Kodeks pracy określa prawa i obowiązki pracowników i pracodawców".



## **Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych**

Po śmierci osoby niepełnosprawnej/zależnej jej opiekun, który utraci prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, może ubiegać się o zasiłek dla bezrobotnych oraz świadczenie przedemerytalne. Rozwiązanie to obowiązuje od 1 stycznia 2017 r.

W wielu przypadkach opieka nad osobami niepełnosprawnymi/zależnymi spada na ich bliskich, zwłaszcza przy braku wystarczającej opieki instytucjonalnej, i często wymaga od nich rezygnacji z pracy. Po śmierci podopiecznego takie osoby zostają bez środków do życia i często bez możliwości podjęcia zatrudnienia, z uwagi np. na brak kwalifikacji lub długą nieobecność na rynku pracy. Dlatego zasadne jest traktowanie takiej formy aktywności jako zatrudnienia, a w konsekwencji umożliwienie nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadczenia przedemerytalnego osobom, które w związku ze śmiercią podopiecznego utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna.

Opiekunowie osób niepełnosprawnych/zależnych po ich śmierci mogą się zarejestrować w urzędzie pracy i otrzymać zasiłek dla bezrobotnych. Zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, do okresu uprawniającego do nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych, czyli do 365 dni w okresie 18 miesięcy bezpośrednio poprzedzających rejestrację osoby w urzędzie pracy jako bezrobotnej, zaliczany jest okres pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna. Możliwe to jest mimo nieodprowadzania składek na Fundusz Pracy, jeżeli utrata prawa do ww. świadczenia lub zasiłków była spowodowana śmiercią osoby, nad którą sprawowano opiekę.

Opiekunowie osób niepełnosprawnych/zależnych po ich śmierci mogą ubiegać się o świadczenie przedemerytalne.

### **Aby otrzymać świadczenie przedemerytalne, należy spełnić następujące warunki:**

- zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy w ciągu 60 dni od dnia ustania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna;
- do dnia ustania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna należało przez co najmniej 365 dni nieprzerwanie pobierać te świadczenia;
- do dnia ustania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna – trzeba mieć ukończone co najmniej 55 lat (kobiety) lub 60 lat (mężczyźni);
- trzeba legitymować się okresem uprawniającym do emerytury: w przypadku kobiet – co najmniej 20 lat, a w przypadku mężczyzn – co najmniej 25 lat.



## Przywrócenie wieku emerytalnego

**Od 1 października 2017 roku został przywrócony wiek emerytalny 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.** Tym samym prawo do emerytury uzyskało ponad 400 tys. osób.

**To z jednej strony spełnienie obietnicy złożonej wyborcom, a z drugiej – wyjście naprzeciw oczekiwaniom polskiego społeczeństwa,** które w znacznej większości nie zgadzało się na podniesienie wieku emerytalnego wprowadzonego przez poprzednią ekipę rządzącą. Jak pokazują badania CBOS przeprowadzone w okresie prac legislacyjnych nad ustawą przywracającą wiek emerytalny, **aż 84% Polaków poparło powrót do poprzedniego wieku emerytalnego.**

Przywrócenie wieku emerytalnego ma na celu przede wszystkim umożliwienie każdemu ubezpieczonemu podjęcie samodzielnej decyzji o momencie zakończenia aktywności zawodowej. Ustawa określa minimalny wiek, w którym można skorzystać z prawa do emerytury.

Regulacje ustawy określającej minimalny wiek emerytalny zapewniają jednakowy **4-letni okres ochronny dla wszystkich pracowników.** Oznacza to, że osoby, które skończą 60 (kobiety) lub 65 (mężczyźni) lat i były objęte okresem ochronnym, począwszy od października 2017 roku nadal będą mogły z niego korzystać, co jest lub może być kolejną zachętą do kontynuowania zatrudnienia.

**Efektom opóźnienia przejścia na emeryturę o rok jest o ok. 8% wyższe świadczenie.** Jest to jeden z największych przyrostów na świecie.

Wnioski o emeryturę w przywróconym wieku emerytalnym ZUS zaczął przyjmować już od początku września. Do 10 listopada 2017 roku odnotowano wpływ ponad 320 tys. wniosków pierwszorazowych, co stanowiło ponad 80% wszystkich złożonych w tym okresie wniosków. Najwyższy wpływ wniosków nastąpił we wrześniu br. (ok. 190 tys.). W październiku tempo składania wniosków wyraźnie spadło – zostało wtedy złożonych 110 tys. wniosków.

Do 10 listopada ZUS załatwił ponad 280 tys. wniosków, z których ok. 170 tys. złożyły kobiety i ponad 110 tys. – mężczyźni. **Co ważne, na skorzystanie z prawa do emerytury w przywróconym wieku emerytalnym decydują się głównie osoby, które dotąd były nieaktywne zawodowo.** W strukturze zarejestrowanych dotąd wszystkich wniosków o emeryturę odsetek osób nieaktywnych zawodowo to blisko 65%. W zdecydowanej mniejszości wśród decydujących się na emeryturę są pracujący – ci wolą pozostać na rynku pracy i kontynuować zatrudnienie.

**Nie potwierdziły się więc zarzuty, że przywrócenie wieku emerytalnego spowoduje odpływ pracowników z rynku pracy.**

Przywrócenie wieku emerytalnego poprzedziła **kampania społeczno-informacyjną „Godny Wybór. Przywrócenie wieku emerytalnego”,** którą 11 maja 2017 roku zainaugurowali Prezydent RP Andrzej Duda, minister Elżbieta Rafalska i Przewodniczący NSZZ „Solidarność” Piotr Duda. Celem kampanii było uświadomienie obywatelom, że przejście na emeryturę jest prawem, a nie obowiązkiem.

Kampania trwała do czerwca. W jej ramach odbyły się spotkania w każdym województwie. Podczas spotkań zostały przedstawione i omówione główne założenia zmian, zasady emerytalne oraz kwestie dotyczące obniżenia wieku emerytalnego i całego systemu świadczeń. 3 lipca 2017 roku rozpoczął się II etap kampanii informacyjnej. Jej partnerem jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który podjął szereg działań

mających na celu prawidłową i terminową realizację zadań związanych ze zmianami w systemie emerytalnym.

Działania informacyjne ZUS, prowadzone w II i III kwartale br., przyczyniły się do wzrostu wpływu wniosków o ustalenie lub przeliczenie kapitału początkowego. W odniesieniu do wniosków pierwszorazowych wzrost wpływu w III kwartale 2017 r. w stosunku do II kwartału br. wyniósł ok. 54%, natomiast w zakresie wniosków wymagających wydania decyzji ponownych wzrost wpływu wyniósł ok. 64%.

**Na początku lipca 2017 roku ZUS powołał prawie 600 doradców emerytalnych we wszystkich swoich jednostkach.** Ich zadaniem jest udzielanie informacji o warunkach, które należy spełnić, aby uzyskać świadczenie emerytalne. Doradcy emerytalni pomagają w wyborze optymalnego rozwiązania dotyczącego przysługującego świadczenia, weryfikują dokumenty potrzebne do złożenia wniosku, a także wyliczają prognozowaną emeryturę. Od początku lipca do 10 listopada br. z usług doradcy skorzystało ok. 2 mln osób.

Na tym jednak nie koniec. **ZUS wysłał prawie 500 tys. powiadomień do osób, które 1 października br. nabędą prawo do emerytury.** Wysyłka była prowadzona od 14 do 31 lipca.

**Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma zabezpieczone środki na wypłaty wszystkich świadczeń.** Dotyczy to przyznanych już emerytur, świadczeń dla osób, które złożyły już wniosek o emeryturę, jak również świadczeń dla osób, które wniosek o emeryturę zdecydowały się złożyć w przyszłości.

Wskaźnik pokrycia wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wpływami ze składek oraz ich pochodnymi osiągnął rekordową wielkość – 79,1% w pierwszym półroczu br., a w samym tylko drugim kwartale – 79,8%. Takiego wyniku nie odnotowano od 2001 roku.

### ***Jak wysokie będą przyszłe emerytury?***

Wiek przejścia na emeryturę jest jednym z parametrów stanowiącym o wysokości otrzymywanej emerytury. Wysokość emerytury uzależniona jest bowiem od zarobków danego ubezpieczonego, tj. od wysokości odprowadzanej składki oraz okresu jej opłacania, czyli od wniesionego do systemu emerytalnego wkładu składkowego oraz od decyzji, w jakim wieku dany ubezpieczony skorzysta z prawa do emerytury. Im późniejszy wiek przejścia, tym krótsze średnie dalsze trwanie życia, więc również niższa wartość mianownika nowej formuły obliczania wysokości emerytury, co w konsekwencji oznacza wyższe świadczenie. Efektem opóźnienia przejścia na emeryturę o rok jest o 8% wyższa emerytura.

## **Podniesienie minimalnej emerytury i świadczeń rentowych**

**Z myślą o poprawie warunków życia najuboższych seniorów od 1 marca 2017 roku minimalna emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz renta rodzinna wzrosły z 882,56 do 1 tys. zł.** W ten sposób świadczenia te osiągnęły poziom 50% minimalnego wynagrodzenia.

Od 1 października br. prawo do minimalnej emerytury zyskały kobiety, mające co najmniej 20 lat stażu pracy i mężczyźni mogący się wykazać 25-letnim stażem pracy. Trzeba bowiem pamiętać, że warunkiem nabycia prawa do emerytury według nowych zasad jest ukończenie powszechnego wieku emerytalnego oraz zapisanie na koncie w ZUS jakiegokolwiek okresu ubezpieczenia emerytalnego.

Przed zmianą uprawniający do minimalnej emerytury staż pracy wynosił 22 lata (dla kobiet) i 25 lat (dla mężczyzn).

Warto podkreślić, że wzrosła również wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (z 676,75 zł do 750 zł) oraz renty socjalnej (z 741,35 do 840 zł).

Do nowej wysokości gwarantowanej zostało podniesionych 521,2 tys. świadczeń wypłacanych z ZUS oraz 203,4 tys. świadczeń rolniczych wypłacanych z KRSUS, a także wszystkie renty socjalne (280 tys.).

W wyniku nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od 1 marca 2018 roku – z wyrównaniem od 1 marca 2017 roku – do kwot gwarantowanych świadczeń zostanie podniesionych 105 tys. emerytur z urzędu.

W przypadku emerytury z urzędu przyznanej w zamian za rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy miesięczny wzrost świadczenia wyniesie 107,44 zł brutto (w skali roku 1289,28 zł), a w przypadku zmiany z renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy 63,25 zł brutto (w skali roku 759 złotych).

Od 1 marca 2018 roku wszystkie świadczenia zostaną podwyższone w ramach waloryzacji wskaźnikiem waloryzacji, prognozowanym na poziomie 102,7%. W efekcie najniższe świadczenia emerytalne wzrosną o 27 zł (z 1000 do 1027 zł), przeciętna emerytura – o 58,42 zł (z 2163,59 do 2222,01 zł), przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy – o 43,51 zł (z 1611,37 do 1654,88 zł), zaś przeciętna renta rodzinna o 50,99 zł (z 1888,68 do 1939,67 zł).

Całkowity koszt waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych i innych świadczeń z systemu powszechnego, rolniczego i mundurowego – przy wspomnianym wskaźniku – jest szacowany na ok. 5,4 mld zł (skutek za 10 miesięcy od marca do grudnia).

Rzeczywista wielkość wskaźnika waloryzacji będzie znana w lutym 2018 roku, po podaniu przez Prezesa GUS stosownych wskaźników makroekonomicznych za 2017 roku.

## Program Senior+

**Społeczeństwo polskie staje przed wyzwaniami wynikającymi ze zmian w strukturze demograficznej ludności.**

W praktyce oznacza to **wydłużanie się przeciętnego dalszego trwania życia oraz rosnący, ale wciąż niski poziom dzietności**. Wyniki prognozy ludności na lata 2014-2050 wskazują na pogłębianie się procesu starzenia społeczeństwa. Populacja osób w wieku 60+ w końcu horyzontu prognozy wzrośnie do 13,7 miliona i będzie stanowiła ponad 40% ogółu ludności Polski.

Nic więc dziwnego, że **polityka społeczna wobec osób starszych została uznana przez rząd za jeden z priorytetów**. Chodzi tu o kwestie związane z sytuacją materialną i mieszkaniową seniorów, zapewnieniem im dostępu do opieki zdrowotnej, jak również z aktywnością zawodową, społeczną, edukacyjną, kulturalną czy sportową osób starszych.

Do najważniejszych działań, realizowanych w ramach polityki senioralnej w ciągu ostatnich dwóch lat, należy zaliczyć skierowany do jednostek samorządu terytorialnego **Program Wieloletni „Senior+” na lata 2015-2016**. Jego celem jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę sieci Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”.

Program Wieloletni „Senior+” **jest realizowany w formule rozszerzonej** o możliwość tworzenia Klubów „Senior+” oraz dostosowanej do potrzeb i możliwości osób starszych i jednostek samorządu terytorialnego.

Wprowadzenie nowej formy placówki „Senior+” to nie jedyna zmiana w programie. **Nowością jest także dostosowanie minimalnego standardu placówek i poziom standardu zatrudnienia pracowników do faktycznych potrzeb i możliwości jednostek samorządu terytorialnego**.

Zmiany polegają również na przekazaniu urzędом wojewódzkim spraw związanych z zawarciem i rozliczeniem umów w celu usprawnienia realizacji programu. Na uwagę zasługuje również **podwyższenie dofinansowania z 200 zł do 300 zł miesięcznie na 1 seniora** w ramach kosztów funkcjonowania placówki Dziennego Domu „Senior+”, a także **zwiększenie maksymalnej kwoty przeznaczanej na utworzenie takiej placówki z 250 tys. zł do 300 tys. zł**.

Wysokość środków przeznaczonych na program „Senior+” jest wystarczająca i adekwatna do potrzeb samorządów. W poprzednich edycjach programu zaplanowane środki na jego realizację nie były w pełni wykorzystywane. **W 2015 roku zaplanowano 25 mln zł**, z czego wydatkowano jedynie około 21 mln zł. **W 2016 roku na program zostało przeznaczone 40 mln zł**. Ze względu na fakt, że zgłoszone przez jednostki samorządu terytorialnego zapotrzebowanie było niższe, wydano około 11 mln zł. **W 2017 roku na realizację programu „Senior+” zaplanowano kwotę 30 mln złotych**.

**W 2017 roku funkcjonowało w sumie 257 placówek dziennego pobytu dla seniorów. W porównaniu z 2015 rokiem liczba placówek wzrosła aż o 160.**

**Jednocześnie na przestrzeni ostatnich dwóch lat dofinansowanie na funkcjonowanie otrzymało 221 placówek**, w tym 97 w 2016 roku i 124 w 2017 roku.



### **Program Senior+ w liczbach**

W samym tylko 2017 roku:

- **35 nowych Dziennych Domów „Senior+”** zostało dofinansowanych na łączną kwotę **9 mln zł**,
- **96 nowych Klubów „Senior +”** zostało dofinansowanych na łączną kwotę **11 mln zł**,
- **124 dofinansowane zostały już istniejące placówki Senior+** na łączną kwotę **8,4 mln zł**,
- **6758 miejsc dziennego pobytu** dla osób starszych zostało zapewnionych w placówkach utworzonych w ramach programu,
- **ponad 28,4 mln zł** zostało przeznaczonych na tworzenie i funkcjonowanie placówek dziennego pobytu dla osób starszych.

## Rządowy Program na rzecz Aktywności Osób Starszych (Program ASOS)

**Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej realizuje także Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych (Program ASOS).** Celem programu ASOS jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych oraz zagospodarowanie ich potencjału poprzez umożliwienie im aktywności społecznej.

Program ASOS został opracowany jako odpowiedź na wyzwania jakie stawiają przed Polską procesy demograficzne i społeczne. Jego głównym celem jest tworzenie warunków do rozwoju aktywności społecznej osób starszych, które w związku z wyżym demograficznym lat 50. wchodzi lub w najbliższej przyszłości będą wchodzić w wiek 60+, a kończąc aktywność zawodową, pozostają w dobrej kondycji psychofizycznej, mają potencjał, kwalifikacje, życiowe doświadczenie i czas wolny, który można i należy zagospodarować dzięki tworzeniu odpowiedniej oferty aktywności społecznej. Aktywność jest bowiem jednym z niezbędnych warunków starzenia się w zdrowiu. Doniosłą rolę w tym procesie odgrywa także współpraca i integracja zarówno wewnątrz- i międzypokoleniowa.

**Program zakłada działania jednocześnie w czterech obszarach** obejmujących aktywność społeczną seniorów. Chodzi tu o: edukację osób starszych, aktywność społeczną promującą integrację wewnątrz- i międzypokoleniową, partycypację społeczną osób starszych oraz usługi społeczne dla osób starszych.

**W ciągu dwóch lat realizacji Programu ASOS liczba zaktywizowanych seniorów wzrosła niemal dwukrotnie – z 333 849 do 641 747 osób starszych.**

**W 2016 roku na realizację programu ASOS zostało przeznaczony 38,340 mln złotych. To o 194,81% więcej niż w 2012 roku.** Na 2017 rok wydatki zaplanowano na poziomie 39,005 mln złotych.

Łącznie na przestrzeni dwóch ostatnich lat rząd przeznaczył na realizację programu ASOS blisko 80 mln złotych.

### Program ASOS w liczbach

W 2017 roku:

- **370 projektów** organizacji pozarządowych otrzymało dofinansowanie na działania na rzecz seniorów,
- **38 mln zł** zostało przeznaczonych na projekty społeczne skierowane do osób starszych,
- **179 tys.** osób starszych wzięło udział w projektach w ramach programu.

## **Inne działania na rzecz seniorów**

Podczas 45. posiedzenia **Sejm RP przyjął 12 lipca br. Informację o sytuacji osób starszych za rok 2015**, przygotowaną przez Radę Ministrów. Żaden wcześniejszy rząd nie przedstawił polskiemu parlamentowi tego typu dokumentu. Co ważne, rząd Beaty Szydło planuje przedkładanie Sejmowi Informacji o sytuacji osób starszych za każdy rok. Obecnie finalizowane są prace nad ostateczną wersją Informacji o sytuacji osób starszych za rok 2016.

Od 1 marca 2017 roku **o ponad 100 złotych została podwyższona kwota minimalnej emerytury** z ZUS oraz KRUS, renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej. Wysokość tych świadczeń wzrosła z 882,56 zł (758,92 zł netto) do 1000 zł (853 zł netto).

**Z gwarantowanej podwyżki skorzystało w sumie 3 mln 100 tys. osób**, w tym 2 mln osób pobierających świadczenia z ZUS i 1,1 mln ubezpieczonych w KRUS.

**Od grudnia 2016 roku Ministerstwo Rodziny realizuje kampanię informacyjną pn. „Bezpieczny i Aktywny Senior”**. Celem tej kampanii jest podniesienie świadomości polskiego społeczeństwa na temat kwestii związanych z bezpieczeństwem oraz aktywnością osób starszych. Do realizacji przedsięwzięcia włączyli się partnerzy: ZUS, Poczta Polska S.A. oraz TVP S.A.

W ramach kampanii „Bezpieczny i Aktywny Senior” zostały zrealizowane trzy obszary tematyczne kampanii: „Bezpieczny senior w swoim domu – jak nie stać się ofiarą oszustów?”, „Zasady bezpiecznego seniora konsumenta” oraz „Jak wybrać bezpieczną placówkę całodobowej opieki”. Oprócz tego zostało rozdysponowanych ponad 20 tys. ulotek i plakatów. Odbyło się też 5 konferencji regionalnych, a kolejne 2 są zaplanowane. W ramach kampanii w TVP zostały wyemitowane też 4 audycje telewizyjne. Tyle samo audycji zostanie wyemitowanych jeszcze do końca tego roku. Przygotowywane są ponadto materiały do publikacji w Internecie, radiu i telewizji.

**1 sierpnia weszła w życie nowelizacja ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych**. Dzięki zmianom został poszerzony katalog uprawnień przysługujących działaczom opozycji antykomunistycznej i osobom represjonowanym. W efekcie przyznano im **comiesięczne świadczenie w wysokości 402,72 zł**. Na tym jednak nie koniec. Nowe przepisy przewidują też m.in. możliwość objęcia pomocą okresową na okres do 6 miesięcy osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej lub w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych.

W myśl znowelizowanej ustawy działacze opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane zyskały możliwość korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej i usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach. Działacze opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane mogą liczyć ponadto na ambulatoryjne leczenie specjalistyczne bez konieczności uzyskania skierowania, jak również na uwzględnianie przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty okresów uwięzienia lub internowania jako okresów składkowych w wymiarze podwójnym.



### Pomoc żywnościowa – nowe kryteria i większe wsparcie

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa służy wsparciu osób i rodzin, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Polega na udostępnianiu pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Na realizację Programu w latach 2014–2020 zaplanowano środki finansowe w wysokości prawie 2,5 miliarda złotych, w większości ze środków unijnych. Polska na ten cel asygnuje 15 proc. ogólnej puli środków, tj. ponad 360 milionów złotych.

Aby otrzymać pomoc żywnościową należy zgłosić się do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania ośrodka pomocy społecznej lub do organizacji partnerskiej wydającej żywność.

Podprogram 2016 rozpoczął się w sierpniu ubiegłego roku i trwał do końca czerwca roku bieżącego. Dzięki zaangażowaniu czterech ogólnopolskich organizacji pozarządowych – Caritas Polska, Federacji Polskich Banków Żywności, Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej oraz Polskiego Czerwonego Krzyża – żywność w formie paczek lub posiłków trafiła do ponad 1 300 000 osób. To więcej o ponad 100 000 osób niż w Podprogramie 2015 r.

Kolejna edycja Programu ruszyła w sierpniu br. Budżet wynosi ponad 354 mln zł. Każdego roku zwiększa się również wartość paczki: o ile w 2015 r. wartość paczki dla jednego odbiorcy wynosiła ok. 170 zł, to w 2016 r. – już 228 zł. W Podprogramie 2017 w paczce znajdują się już artykuły o wartości 269 zł. Wzrasta też liczba produktów: z 5 na starcie Programu, do 19 w 2017 r.

Od 1 stycznia 2017 r. pomoc mogą otrzymywać osoby lub rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i uzyskujące dochód nieprzekraczający:

- 1268 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej,
- 1028 zł w przypadku osoby w rodzinie,

czyli dochód nieprzekraczający 200% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej.

### Jak otrzymać pomoc?

Należy zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania. Tam można złożyć oświadczenie o dochodzie, jeśli nasza sytuacja nie jest znana ośrodkowi pomocy społecznej. Na podstawie oświadczenia OPS wystawia skierowanie. W skierowaniu wskazane są nazwa oraz adres organizacji pozarządowej, do której musimy się udać po odbiór żywności.

Można również zgłosić się bezpośrednio do lokalnej organizacji pozarządowej i złożyć oświadczenie o dochodzie. Pracownik organizacji pozarządowej w naszym imieniu dopełni formalności związanych z wydaniem skierowania przez ośrodek pomocy społecznej.

## ***Powstaje ustawa o ekonomii społecznej i solidarnej***

Projekt został przygotowany przez Departament Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego, we współpracy z Grupą ds. Strategicznych i Programowych, działającą w ramach Krajowego Komitetu.

Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej jest jednym z priorytetowych działań Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w tym w zakresie uregulowania otoczenia prawnego. Znalazło to odzwierciedlenie w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Celem przyjęcia regulacji jest wsparcie tworzenia miejsc pracy wysokiej jakości, szczególnie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także zwiększenie dostępności usług społecznych użyteczności publicznej, wspierających m.in. politykę rodzinną, w zakresie opieki nad dziećmi, osobami starszymi, itd.

Projekt obejmuje swoim zakresem podstawowe definicje, przede wszystkim w zakresie kryteriów określających status przedsiębiorstwa społecznego, jego uprawnień i obowiązków, definicje ekonomii społecznej i solidarnej, otoczenia ekonomii społecznej i solidarnej, a także reguły współpracy pomiędzy administracją publiczną i sektorem ekonomii społecznej, w tym – w szczególności – w kwestii świadczenia przez podmioty ekonomii społecznej usług społecznych użyteczności publicznej, a także realizacji zadań w zakresie rozwoju lokalnego.

Komitet przyjął uchwałę dotyczącą kierunkowej rekomendacji dla dalszych prac nad ustawą, które prowadzone będą przez Departament Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego, we współpracy z Grupą ds. Prawnych, działającą w ramach Krajowego Komitetu.

Dokument będzie szeroko konsultowany na dalszym etapie prac.

## ***Czym jest ekonomia społeczna i solidarna?***

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.

Podmiotami ekonomii społecznej są:

- przedsiębiorstwa społeczne – w tym spółdzielnie socjalne i inne podmioty, które zatrudniają co najmniej 50% osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym niepełnosprawnych, bezrobotnych) lub 30% osób o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. W przedsiębiorstwa społecznych zysk nie podlega podziałowi, lecz przeznaczony jest na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa oraz na reintegrację zawodową i społeczną lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;
- podmioty reintegracyjne czyli np. Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej tj. takie, których głównym działaniem jest reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego (np. stowarzyszenia, fundacje);
- podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego (spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych, działające w oparciu o Prawo spółdzielcze).

